

■■■■■■ tieto nehnuteľnosti neboli účinne konfiškované, keďže zomrela skôr, ako bolo prijaté uznesenie Predsedníctva Slovenskej národnej rady z 9. októbra 1945 č. 11343/1945, ktorým bol poľnohospodársky majetok ■■■■■■, rodenej ■■■■■■ skonfiškovaný podľa § 1 ods. 1 písm. b) nariadenia Slovenskej národnej rady č. 104/1945 Sb. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa (ďalej len „nariadenie“). Upovedomením o konfiškácii z 12. januára 1946 č. 21424/1945-I/B (ďalej len „rozhodnutie I“) mala byť stará mama upovedomená, že jej majetok sa konfiškujú s okamžitou platnosťou bez náhrady. Keďže označené rozhodnutie predsedníctva SNR a upovedomenie nebolo starej mame ani jej právnym nástupcom nikdy doručené, boli toho názoru, že na základe závetu starej mamy spísaného pred smrťou tento majetok zdedila jej nevesta, matka sťažovateľov. Okresný súd Martin o žalobe sťažovateľov rozhodol rozsudkom č. k. 9 C 98/2012-745 z 15. januára 2018, ktorým žalobu zamietol. V odôvodnení svojho rozsudku dospel k záveru, že Konfiškačná komisia v Turčianskom svätom Martine (ďalej len „konfiškačná komisia“) vydala dve rozhodnutia o konfiškácii, a to rozhodnutie I a rozhodnutie proti ■■■■■■ č. k. 223/222/48 z 5. apríla 1948 (ďalej len „rozhodnutie II“), ktorým matke sťažovateľov ako Maďarke bola konfiškovaná pozostalosť po nebohej ■■■■■■ ■■■■■■. Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie obe konfiškačné rozhodnutia len deklarovali zánik vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam a ich prípadné formálne nedostatky nemôžu mať za následok zachovanie vlastníckeho práva právnymi predchodcami sťažovateľov. Poukázal tiež na predchádzajúce konania a rozhodnutia vo veciach sťažovateľov o určenie neúčinnosti správnych aktov a rozhodnutí (vedené pred Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 9 C 18/2002, Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 5 Co 100/2005), z odôvodnenia ktorých vyplývalo, že všeobecné súdy sú oprávnené preskúmať správne akty len z hľadiska ich prípadnej nulity, inak pre ne platí prezumpcia správnosti, pričom rozhodnutia I a II konfiškačnej komisie nepovažovali za nulitné, ďalej konanie sťažovateľov vedené pred Okresným súdom Lučenec pod sp. zn. 7 C 100/2003, v ktorom vo veci konajúci odvolací súd prijal názor, že rozhodnutia I a II konfiškačnej komisie nie sú nulitné z dôvodov, ktoré uvádzali sťažovatelia, a mohlo ísť „len“ o nezákonné rozhodnutia. Pokiaľ išlo o ■■■■■■ ■■■■■■ v konaní pred súdom prvej inštancie, bolo preukázané, že išlo o osobu maďarskej národnosti, ktorá nemala československú štátnu príslušnosť, v prípade ■■■■■■ ■■■■■■ rodenej ■■■■■■ nebolo preukázané, že nie je osobou maďarskej národnosti (z úmrtného listu predloženého sťažovateľmi bolo zistené len to, že sa narodila v Nórsku a zomrela v Portugalsku, pozn.). Vychádzajúc z uvedeného, súd prvej inštancie dospel k záveru, že sťažovatelia neuniesli bremeno preukázať, že právnym predchodcom sťažovateľov bolo zachované vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, nepreukázali nulitu rozhodnutí I a II konfiškačnej komisie ani v predmetnom konaní, ani v už označených predchádzajúcich konaniach, teda neuniesli ani bremeno tvrdenia, ani bremeno dôkazu, preto žalobu v celom rozsahu zamietol.

3. O odvolaní rozhodoval Krajský súd v Žiline, ktorý svojím rozsudkom č. k. 10 Co 116/2018 z 28. mája 2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny. K rozhodnutiu I proti ■■■■■■ ■■■■■■ uviedol, že je bez významu, či bolo alebo nebolo doručené uznesenie Predsedníctva Slovenskej národnej rady z 9. októbra 1945 (č. 11343/1945), keďže konfiškácia podľa nariadenia nastala *ex lege* a súčasne *ex tunc* (bod 55 odôvodnenia). V súvislosti s národnostným princípom konfiškácie uviedol, že sťažovatelia nenamietali, že by ■■■■■■

██████ nespĺňala tento princíp, teda že by nebola maďarskej národnosti bez československej štátnej príslušnosti. Poukázal aj na právny záver ústavného súdu v náleze č. k. I. ÚS 379/2016 z 29. marca 2017, ktorý konštatoval, že právnym titulom prechodu vlastníckeho práva konfiškáciou nebol právny akt, ale dekrét samotný. Neakceptoval argument sťažovateľov, že smrťou ██████████ ██████████ (30.11.1944) prešlo vlastnícke právo na ich matku ako závetnú dedičku ██████████ ██████████ pretože podľa vtedy platnej právnej úpravy pre nadobudnutie dedičstva bolo potrebné sa o neho uchádzať na súde a súd výrokom prikázal pozostalosť. V okolnostiach veci však bolo nesporné, že nenastal proces prechodu pozostalosti prikázaním pozostalosti súdom (bod 60 odôvodnenia). Pokiaľ ide o rozhodnutie II, odvolací súd dospel k záveru, že namietaný dôvod nulity konfiškačného rozhodnutia (že ██████████ nebola osobou ani maďarskej, ani nemeckej národnosti, preto sa na ňu rozhodnutie vzťahovať nemôže) neobstojí, keďže bolo vydané oprávneným orgánom s právomocou na jeho vydanie (bod 61 odôvodnenia). Vychádzajúc z uvedeného, konštatoval, že sťažovatelia neunesli dôkazné bremeno tvrdeného vlastníctva po matke ██████████.

4. Sťažovatelia proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie, ktorého prípustnosť založili na dôvodoch podľa § 421 ods. 1 a), b) a c) Civilného sporového poriadku. Argumentovali tým, že všeobecný súd mal možnosť preskúmať konfiškačné rozhodnutia, nesprávne právne posúdil nulitu konfiškačných rozhodnutí s odvolaním sa na závery rozsudku najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 21/2000 z 26. novembra 2011 (nulita konfiškačného rozhodnutia vydaného po smrti dotknutej osoby), odklon odôvodnili aj nesprávnym záverom o evidenčnej povahe konfiškačného rozhodnutia, ktorý je v rozpore so záverom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 110/2000, keďže aj naň sa vzťahovali ustanovenia správneho poriadku, hoci sťažnosť proti nemu nebola prípustná. Roztrieštenosť judikatúry (rozdielne riešenie právnej otázky) sťažovatelia videli v tom, že podľa ich názoru je prax nejednotná v tom, či je možné realizovať prieskum vecnej správnosti individuálneho právneho aktu ako predbežnú otázku v inom konaní ako v inštančnom konaní správneho súdnictva s poukazom na viaceré rozhodnutia v civilnom, ako aj správnom súdnictve. Vychádzajúc z tvrdenej nulity rozhodnutia I o konfiškácii majetku, odvolací súd nesprávne posúdil aj nulitu rozhodnutia II z dôvodu, že konfiškačné rozhodnutia sa mohli vzťahovať len na osoby maďarskej a nemeckej národnosti, pričom ich matka bola nórskej národnosti, preto jej majetok nemohol byť postihnutý konfiškáciou z dôvodu nedostatku právomoci konfiškačnej komisie, keďže nedošlo k zrušeniu rozhodnutia I o konfiškácii majetku ██████████ ██████████.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovatelia v sťažnosti rozsiahlo akademicky argumentujú v prospech porušenia svojich práv napadnutým uznesením dovolacieho súdu, pričom odôvodnenie a závery dovolacieho súdu považujú za arbitrárne. V podstatnom tvrdia, že najvyšší súd odmietol ich dovolanie ako procesne neprípustné bez toho, aby svoje rozhodnutie riadne odôvodnil. Opakovane tvrdia, že najvyšší súd sa nezaoberal otázkou tvrdenej nulity konfiškačných rozhodnutí, ak tieto boli vydané a adresované ich právnenému predchodcovi, ktorý v tom čase už nežil, a nie jeho dedičovi. Za arbitrárny a právne nesprávny názor považovali záver dovolacieho súdu, že aj prípadné preukázanie nezákonnosti,

nulitnosti namietaných konfiškačných rozhodnutí by v danom prípade nemalo za následok, že by sa štát (žalovaná) nestal vlastníkom sporných nehnuteľností, podporený názorom najvyššieho súdu uvedeným v uznesení č. k. 4 MCdo 12/2014 z 29. septembra 2015, ktoré bolo predmetom skúmania ústavným súdom v náleze č. k. I. ÚS 379/2016 z 29. marca 2016. Sťažovatelia poukázali na to, že v predmetnej veci nimi nastolené otázky riešené neboli a nezmenili nič na ustálenej judikatúre, čo sa týka ničotnosti konfiškačného rozhodnutia vydaného proti nebohej osobe. Navyše, najvyšším súdom uvádzané rozhodnutia boli Európskym súdom pre ľudské práva vyhlásené za nesúladne s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovatelia sú preto toho názoru, že najvyšší súd svoj postup odôvodnil rozsudkom, ktorý sa na kľúčové otázky súdnej veci vôbec nevzťahuje. Takisto sa nevyjadril k otázke konkurencie dvoch konfiškačných rozhodnutí k tým istým nehnuteľnostiam. Vychádzajúc z uvedeného, dospievajú k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu ich označených práv na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa označených článkov ústavy a dohovoru.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie, či najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil v požadovanej kvalite, či ho možno považovať za dostatočné, preskúmateľné alebo naopak, či je arbitrárne, nedávajúce zrozumiteľné a konzistentné odpovede na základné otázky súvisiace s predmetom ochrany.

7. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd zamerail na posúdenie toho, či odôvodnenie napadnutého uznesenia poskytuje dostatok dôvodov a argumentov pre prijatie záveru o sťažovateľmi namietanej arbitrárnosti v rámci rozhodných skutočností a záverov vo veci konajúcich súdov.

8. Ústavný súd konštatuje, že právne závery najvyššieho súdu sú v napadnutom rozhodnutí zdôvodnené dostatočne a zrozumiteľným spôsobom. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí dostatočne vymedzil dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie odmietnuť, preto ho nie je možné považovať za arbitrárne ani svojvoľné. V odôvodnení svojho napadnutého uznesenia konštatoval, že sťažovateľmi vymedzené právne otázky nedostatočne korešpondovali s nimi uvedenými dôvodmi a ďalej že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia týchto právnych otázok. Argumentoval tým, že namietané konfiškačné rozhodnutia bez ohľadu na ich vadnosť nemali konstitutívnu povahu, ale len povahu deklaratórnu. Deklarovali splnenie podmienok konfiškácie v zmysle nariadenia. K prechodu vlastníckeho práva na štát došlo *ex lege* účinnosťou nariadenia bez ohľadu na prípadnú nezákonnosť či nulitu týchto rozhodnutí. Prípadné preukázanie nezákonnosti alebo nulity namietaných konfiškačných rozhodnutí by v danom prípade nemalo za následok, že by sa štát nestal vlastníkom sporných nehnuteľností. Poukázal pritom na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 4 MCdo 12/2014 z 29. septembra 2015, ktoré bolo predmetom ústavnoprávneho prieskumu v náleze č. k. I. ÚS 379/2016 z 29. marca 2017.

9. V prípade tvrdenej nezákonnosti konfiškačného rozhodnutia, ktorá nezakladá jeho nulitu, sa podľa názoru ústavného súdu spravidla uprednostní prezumpcia správnosti takéhoto rozhodnutia (ako aj v prípade sťažovateľov, ktorí po viac ako 60 rokoch spochybňujú jeho vecnú správnosť, pozn.) bez potreby vykonania dokazovania. Konfiškačné rozhodnutie je účinne spochybniteľné najmä v inštančnom postupe v rámci správneho súdnictva, v ktorom sa vo veci konajúci súd musí zaoberať jeho tvrdou nezákonnosťou. Pokiaľ však ide o konanie o určenie vlastníckeho práva alebo iné obdobné konanie (ako je tomu aj v prípade sťažovateľov), vo veci konajúci súd sa môže zaoberať účinkami konfiškačného rozhodnutia ako prejudiciálnou otázkou a prípadne aj dospieť k záveru o neúčinnosti takéhoto konfiškačného rozhodnutia, ale podľa názoru ústavného súdu nemá povinnosť skúmať zákonnosť takéhoto rozhodnutia. Vychádzajúc zo znenia § 194 ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd prihliada na takéto rozhodnutie a vysporiada sa s ním, podľa názoru ústavného súdu nie je možné vyvodiť, že je povinnosťou súdu preskúmať vecnú správnosť rozhodnutia, a najmä za situácie, keď sťažovatelia účinne nespochybnili možnosť vecnej správnosti takého konfiškačného rozhodnutia. Sťažovatelia totiž v napadnutom konaní nepreukázali, že [REDAKOVANÉ] nemala maďarskú národnosť, pričom táto ich dôkazná povinnosť vyplynula z ich tvrdenia. V nadväznosti na uvedené v konaní ďalej tvrdili, že v prípade konfiškačného rozhodnutia II vo vzťahu k [REDAKOVANÉ] došlo k prekročeniu právomoci konfiškačnej komisie, pretože označená osoba bola nórskej štátnej príslušnosti. Ústavný súd k uvedenej námietke konštatuje, že toto skutkové tvrdenie aj v prípade preukázania jeho správnosti nezakladá nulitu konfiškačného rozhodnutia, pretože ho vydal na to oprávnený orgán verejnej moci nadaný právomocou vydať takéto rozhodnutie proti existujúcej osobe.

10. Ústavný súd v tejto súvislosti pre posúdenie ústavnej udržateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu považuje za kľúčový argument (a to vo väzbe na plynutie času) právny záver najvyššieho súdu o tom, že ani prípadná nulita konfiškačných rozhodnutí by v danom prípade nemala za následok, že by sa štát nestal vlastníkom sporných nehnuteľností. *Stricto sensu*, v dovolacom konaní nebol účinne spochybnený právny záver o nezachovaní vlastníckeho práva [REDAKOVANÉ] podľa vtedy platných právnych predpisov v súvislosti s neuchádzaním sa dedičov o prikázanie pozostalosti na súde, ktoré samo osebe vylučovalo zachovanie vlastníckeho práva právnych predchodcov sťažovateľov, a tým aj dôvodnosť ich žaloby.

11. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považuje za ústavne konformný záver najvyššieho súdu, že od vyriešenia sťažovateľmi v dovolaní nastolených právnych otázok nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Konštatuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je logické, argumentačne konzistentné, a zároveň nepopiera zmysel a účel aplikovaných noriem týkajúcich sa dovolania, a preto ho možno za daných skutkových okolností považovať aj za ústavne konformné. Dospel preto k záveru o neopodstatnenosti námietok sťažovateľov v tomto smere.

12. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že neexistuje relevantná súvislosť medzi označeným základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na jednej strane a napadnutým uznesením najvyššieho súdu na druhej strane z dôvodov uvádzaných v sťažnosti. Preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

13. Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie ich práva „na súdnu ochranu“ podľa čl. 48 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetný článok ústavy chráni parciálne právo na zákonného sudcu a absenciu námietok porušenia tohto ústavou garantovaného práva v sťažnosti, ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť v tejto jej časti trpí nedostatkom, ktoré vzhľadom na jeho kľúčovú povahu (kvalifikované odôvodnenie porušenia práva alebo slobody) nie je možné považovať za nedostatok, ktorý by mal ústavný súd odstraňovať prostredníctvom výzvy adresovanej sťažovateľom (m. m. I. ÚS 155/2019), preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

14. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu